

OBSAH

Předmluva	XI
Úvod	XIII
1. Definice osteoporózy	1
1.1. Rozbor užívaných definic	1
1.2. Omezení současné definice osteoporózy	2
1.3. Etiologie	4
1.4. Patogeneze	5
1.4.1. Základní patogenetické mechanismy	6
1.4.2. Klíčová role estrogenu	7
1.4.3. Vápník, vitamin D a parathormon	9
1.4.4. Aktivátor receptoru NF- κ B, jeho ligand a osteoprotegerin	10
1.4.5. Lokální a systémové růstové faktory	11
1.4.6. Cytokiny, prostaglandiny, NO a leukotrieny	11
1.4.7. Kolagen, leptin a nervové dráhy	12
1.5. Klasifikace a klinické dělení osteoporózy	13
2. Anatomie a funkce kosti	15
2.1. Anatomie	15
2.2. Funkce a vlastnosti	17
2.3. Kostní buňky	19
2.4. Jednotky kostní remodelace	21
2.5. Regulace kostní remodelace	22
3. Rizikové faktory	27
3.1. Vývoj kostní hmoty a skeletu v průběhu života	27
3.2. Přehled rizikových faktorů	28
3.3. Stanovení prognózy	30
3.3.1. Kvantifikace kostního minerálu	30
3.3.2. Předchozí zlomeniny	31

3.3.3. Rizikové faktory nezávislé na kostní hmotě	31
3.3.4. Míra ztráty kosti	32
3.4. Stanovení rizikových faktorů	33
3.4.1. Denzita kostního minerálu	34
3.4.2. Zlomenina v anamnéze	37
3.4.3. Věk	38
3.4.4. Další závažné rizikové faktory	39
3.5. Identifikace osob s vysokým rizikem osteoporotických zlomenin	40
4. Diagnostika	43
4.1. Klinická symptomatologie	43
4.2. Cíle a úskalí diagnostiky osteoporózy	44
4.3. Anamnéza a fyzikální vyšetření	46
4.4. Radiografické posuzování denzity obratlů	49
4.4.1. RTG vyšetření	49
4.4.2. Posuzování deformit obratlových těl a kyčle	50
4.5. Metody založené na absorpciometrii	52
4.5.1. Jednofotonová absorpciometrie	52
4.5.2. Dvoufotonová absorpciometrie	53
4.5.3. Dvouenergieová rentgenová absorpciometrie	53
4.6. Kvantitativní výpočetní tomografie	54
4.7. Kvantitativní magnetická rezonance	55
4.8. Ultrazvuková denzitometrie	55
5. Základní principy absorpciometrie a technika měření	57
5.1. Základní principy jednofotonové absorpciometrie a dvouenergieové rentgenové absorpciometrie	57
5.2. Provádění DXA skenů	61
5.3. Předozadní projekce páteře	63
5.4. Proximální femur	67
5.5. Předloktí	69
5.6. Celotělový sken	72
5.7. Bočný sken páteře	73
5.8. Vertebrální morfometrie	74
5.9. Další využití DXA	75
5.10. Opakování skenů	77
5.11. Srovnání s normativními údaji	77
5.12. Archivování údajů	79
5.13. Monitorování DXA skenerů a minimalizace chyb	79
5.14. Obměna přístroje a vybavení	83
6. Laboratorní vyšetření	87
6.1. Základní biochemické vyšetření	87
6.2. Stanovení minerálů v séru	88

6.3.	Stanovení minerálů v moči	89
6.4.	Kalciotropní hormony	90
6.4.1.	Parathormon.....	90
6.4.2.	Peptid podobný parathormonu.....	91
6.4.3.	Kalcitonin.....	92
6.4.4.	Metabolity vitamínu D	92
6.4.5.	25(OH) vitamín D	94
6.4.6.	1,25-dihydroxyvitamín D (kalcitriol).....	94
6.4.7.	Klinický význam metabolitů vitamínu D	94
6.5.	Markery kostního obratu	95
6.5.1.	Markery kostní formace.....	95
6.5.2.	Markery kostní resorpce	98
6.6.	Kostní obrat u starších jedinců a pacientů se zlomeninou v oblasti proximálního femuru	101
7.	Speciální vyšetření a techniky	105
7.1.	Kostní biopsie a histomorfometrie v klinické praxi.....	105
7.1.1.	Systém přestavby kostí.....	105
7.1.2.	Zacházení se vzorky.....	106
7.1.3.	Indikace pro kostní biopsii	106
7.1.4.	Dostupnost kostní histomorfometrie	109
7.2.	Scintigrafie	109
7.2.1.	Technika kostního vyšetření.....	109
7.2.2.	Scintigrafická diagnóza metabolického onemocnění kostí	111
7.2.3.	Skeletální scintigrafie při osteoporóze.....	112
7.2.4.	Skeletální scintigrafie při osteomalacii a křivici.....	113
7.2.5.	Skeletální scintigrafie u dalších metabolických kostních onemocnění	113
8.	Indikace k vyšetření DXA a k medikamentózní léčbě	117
8.1.	Indikace k vyšetření DXA	117
8.2.	Indikace k léčbě	119
8.2.1.	Ženy s osteoporózou nebo osteopenií se zlomeninami	120
8.2.2.	Ženy s osteoporózou bez zlomenin	121
8.2.3.	Ženy s osteopenií a ženy s normální BMD	122
8.2.4.	Význam rizikových faktorů	123
8.2.5.	Význam markerů kostní remodelace.....	124
8.2.6.	Kdy s léčbou začít.....	125
8.2.7.	Které léky používat.....	126
9.	Prevence	129
9.1.	Obecná pravidla zdravé výživy	130
9.2.	Dostatečný příjem minerálů	131
9.3.	Dostatek vitamínů	138

9.4. Ochrana páteře	140
9.5. Pravidelná pohybová aktivita	141
9.6. Zákaz kouření	143
9.7. Snížení příjmu látek negativně ovlivňujících metabolismus kostí	143
9.8. Ideální hmotnost	146
9.9. Léčiva a choroby zvyšující kostní ztrátu	146
10. Farmakoterapie	149
10.1. Vápník	149
10.2. Vitamin D	151
10.3. Hořčík	154
10.4. Fosfor	157
10.5. Hormonální substituční terapie	158
10.6. Selektivní modulátory estrogenních receptorů a selektivní estrogenní regulátory tkáňové aktivity	166
10.7. Bisfosfonáty	172
10.7.1. Alendronát	179
10.7.2. Risedronát	189
10.7.3. Ibandronát	198
10.7.4. Zoledronát	203
10.8. Kalcitonin	210
10.9. Stroncium ranelát	218
10.10. Parathormon	222
10.11. Testosteron a anabolické steroidy	230
10.12. Natrium fluorid	233
10.13. Preparáty ve vývoji	238
11. Jednotlivé typy osteoporózy a způsoby léčby	243
11.1. Postmenopauzální osteoporóza	243
11.2. Glukokortikoidy indukovaná osteoporóza	248
11.3. Mužská osteoporóza	263
11.4. Komplexní regionální bolestivý syndrom	270
11.5. Adjuvantní léčba metastatického postižení skeletu, tumorem indukované hyperkalcémie	277
11.6. Hyperparathyreóza	288
11.7. Hypoparathyreóza	290
11.8. Renální osteopatie	290
11.9. Posttransplantační osteoporóza	296
11.10. Pagetova kostní choroba	298
11.11. Dětská osteoporóza	309
11.12. Osteoporóza u poruch pojiva	317
11.12.1. Juvenilní idiopatická osteoporóza	317
11.12.2. Osteogenesis imperfecta	320

11.12.3.	Marfanův syndrom	329
11.12.4.	Ehlersův-Danlosův syndrom.....	334
11.13.	Prchavá (přechodná, tranzientní) osteoporóza.....	339
11.14.	Gorhamův-Stoutův syndrom	343
11.15.	Osteomalacie	345
12.	Nefarmakologické přístupy v léčbě osteoporózy a jejích komplikací	351
12.1.	Rehabilitace	351
12.2.	Léčba osteoporotických zlomenin	366
12.2.1.	Zlomeniny kyčle.....	368
12.2.2.	Zlomeniny obratlových těl.....	378
12.2.3.	Zlomeniny ruky a ostatní zlomeniny	380
13.	Osteoporóza a bolest.....	385
13.1.	Analgetická léčba	388
13.2.	Doplňující medikace	391
13.3.	Bolesti zad, léčba a prevence	393
14.	Kvalita života pacientů s osteoporózou	397
	Zkratky.....	403
	Seznam literatury podle kapitol	409
	Autor	496
	Rejstřík.....	497